

Datum van inontvangstneming : 24/03/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-62/25 – 1

Zaak C-62/25

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

29 januari 2025

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 januari 2025

Verzoeker en verzoeker tot *Revision*:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

Verweerder en verweerder in *Revision*:

JZ

[OMISSIS] **BUNDESGERICHTSHOF**

BESLISSING

[OMISSIS] van

23 januari 2025

in de zaak

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [OMISSIS] Berlijn (Duitsland),

verzoeker en verzoeker tot *Revision*,

[OMISSIS] en

JZ, [OMISSIS] Springe (Duitsland),

verweerder en verweerder in *Revision*,

[OMISSIS] De Eerste civiele kamer van het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland; hierna: „BGH”) heeft [OMISSIS]

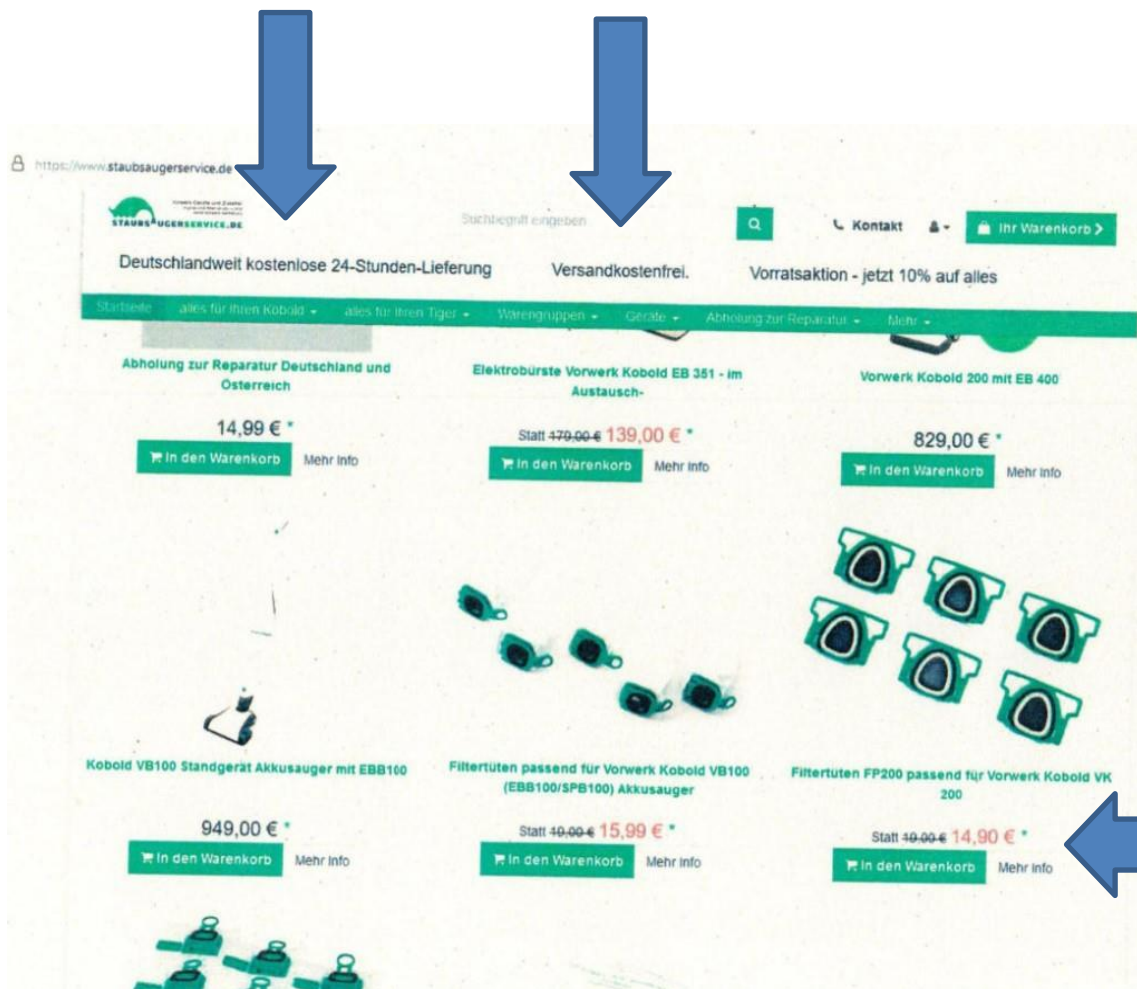
beslist:

- I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.
- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag betreffende de uitlegging van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten (PB 1998, L 80, blz. 27):

Moet een vast bedrag voor de verwerkingskosten dat alleen niet verschuldigd is wanneer de totale waarde van de bestelling een minimumbedrag overschrijdt, worden opgenomen in de voor een eenheid van het product te vermelden verkoopprijs in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG?

Motivering:

- 1 A. Verzoeker is een consumentenorganisatie die is opgenomen in de in § 4 van het Gesetz über Unterlassungsklagen bei Verbraucherrechts- und anderen Verstößen (wet inzake het doen staken van inbreuken in verband met consumentenrechten en andere schendingen) genoemde lijst. Verweerder biedt op de website „www.staubsaugerservice.de” verbruiksartikelen, accessoires en onderdelen voor stofzuigers aan.
- 2 Op 1 juni 2022 heeft verweerder op de genoemde website stofzuigerzakken voor een prijs van 14,90 EUR aangeboden. Rechts naast de prijsaanduiding stond er een asterisk (op de onderstaande gedeeltelijke afbeelding van bijlage K2 met een pijltje aangegeven). Daaronder stond een knop met de tekst „Toevoegen aan winkelmandje”. In de header van de website was te lezen: „Gratis bezorging binnen 24 uur in heel Duitsland” en „Gratis verzending” (zie pijlen hieronder).

- 3 Bewoog men met de muis over de asterisk, verscheen de tekst „incl. btw, excl. bijkomende kosten”. De prijsaanduiding als zodanig wijzigde niet. Door op de asterisk te klikken, werd de gebruiker doorgestuurd naar een subpagina met de volgende informatie:

Bijkomende kosten

Wij brengen geen kosten in rekening voor het gebruik van de betaalmethoden: factuur, PayPal, automatische incasso en creditcard. Afhankelijk van de waarde van de goederen (vanaf 50 EUR) wordt bij vooruitbetaling een korting van 2 % verleend. Afhankelijk van de bestelwaarde kan een niet-restitueerbaar vast bedrag voor verwerkingskosten van 3,95 EUR (vanaf een bestelwaarde van 11 EUR) en 9 EUR (bestelwaarde van minder dan 11 EUR) in rekening worden gebracht. Vanaf een bestelwaarde van 29 EUR is in het algemeen geen vast bedrag voor de verwerkingskosten of toeslag verschuldigd.

- 4 Nadat de klant het product in het winkelmandje had geplaatst door op de betreffende knop te klikken, verscheen bij het klikken op de knop „Uw winkelmandje” de prijs van 14,90 EUR evenals een extra bedrag van 3,95 EUR

met de toelichting „Toeslag kleine hoeveelheid (niet verschuldigd vanaf een aankoopwaarde van 29 EUR)”.

- 5 Verzoeker is van mening dat deze prijsaanduiding oneerlijk is en heeft verweerder een waarschuwing toegezonden. Hierbij heeft hij verzocht:

verweerder op straffe van een nader omschreven dwangmiddel te veroordelen om geen goederen via internet op de website <https://www.staubsaugerservice.de> in het economisch verkeer aan consumenten die hun gewone verblijfplaats in de Bondsrepubliek Duitsland hebben, aan te bieden of te laten aanbieden en daarbij geen prijzen te vermelden waarin geen verwerkingskosten zijn inbegrepen, voor zover dit gebeurt zoals op de website <https://www.staubsaugerservice.de> overeenkomstig bijlage K2.

- 6 Verzoeker heeft tevens betaling gevorderd van de kosten voor de waarschuwing ten bedrage van 260 EUR, vermeerderd met rente. Het Landgericht (rechter in eerste aanleg, Duitsland) heeft de vordering toegewezen. Naar aanleiding van het hoger beroep van verweerder heeft de rechter in tweede aanleg het beroep verworpen en het beroep in *Revision* toegestaan [Oberlandesgericht Celle (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Nedersaksen, Celle, Duitsland, GRUR 2024, 392]. Met zijn beroep in *Revision*, dat volgens verweerder moet worden afgewezen, handhaaft verzoeker zijn vorderingen.
- 7 B. Het resultaat van het beroep in *Revision* is afhankelijk van de uitlegging van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG. Voordat er een beslissing volgt, dient de behandeling van de zaak daarom te worden geschorst en dient het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) overeenkomstig artikel 267, eerste alinea, onder b), en derde alinea, VWEU om een prejudiciële beslissing te worden verzocht.
- 8 I. De rechter in tweede aanleg heeft de in het beroep aangevoerde vorderingen ongegrond geacht en deze beslissing als volgt gemotiveerd:
- 9 Met het afzonderlijk vermelde vaste bedrag voor de verwerkingskosten heeft verweerder de consument geen essentiële informatie onthouden. Hij heeft naar behoren voldaan aan de verplichting om de totale prijs te vermelden, zoals voorzien in de Preisangabenverordnung (besluit inzake prijsaanduiding; hierna: „PAngV”).
- 10 De verwerkingskosten, die verweerder onder een bepaalde totale bestelwaarde in rekening brengt, zijn geen bestanddeel van de voor de stofzuigerzakken te vermelden totale prijs, maar zijn kosten die afzonderlijk moeten worden vermeld, zoals de vracht-, leverings- of verzendkosten of andere kosten als bedoeld in § 6, lid 1, punt 2, en lid 2, PAngV. De PAngV heeft alleen tot doel om de juistheid en duidelijkheid van prijzen binnen het kader van het door de ondernemer gekozen bedrijfsmodel te waarborgen. Er worden geen eisen gesteld aan de prijsstelling als zodanig. Het feit dat extra kosten voor de verwerking van kleine bestellingen in

rekening worden gebracht om de basiskosten in verband met de verwerking van een bestelling te dekken, is een begrijpelijke commerciële beslissing waarmee bij de toepassing van de PAngV op het concrete geschil rekening dient te worden gehouden.

- 11 Bij de beoordeling moet worden uitgegaan van de vraag of voor elke bestelling waarbij het betrokken product in het „winkelmandje” wordt geplaatst, het verwerkingsbedrag verschuldigd is. Dit is niet het geval omdat het voor de consument niet onvermijdelijk is dat het vaste bedrag voor de verwerkingskosten met betrekking tot de afzonderlijke goederen die voor een aankoopprijs van minder dan 29 EUR worden aangeboden, moet worden betaald en dit voor de verkoper op het moment dat de prijs wordt vermeld, ook niet voorzienbaar is. Het staat de consument vrij om een product met een aankoopprijs van minder dan 29 EUR in grotere hoeveelheden te bestellen of om het samen met andere artikelen te kopen en zo een bestelwaarde van ten minste 29 EUR te bereiken, waarvoor geen verwerkingskosten verschuldigd zijn.
- 12 Een ander argument tegen het opnemen in de totale prijs is dat de individuele prijzen van de betreffende producten, wanneer zij in de totale prijs worden opgenomen, naargelang de totale omvang van de bestellingen weer zouden kunnen wijzigen. Dit maakt het voor de consument moeilijk om bij het nemen van een aankoopbeslissing en tijdens het bestelproces te overzien welke kosten moeten worden betaald.
- 13 II. Het beroep in *Revision* van verzoeker slaagt, indien de rechter in tweede aanleg ten onrechte heeft geoordeeld dat verweerder § 5a en § 5b, lid 4, van het Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (wet ter bestrijding van oneerlijke mededinging; hierna: „UWG”), gelezen in samenhang met § 3, lid 1, PAngV, niet heeft geschonden.
- 14 1. De rechter in tweede aanleg heeft terecht de procesbevoegdheid van verzoeker op grond van § 8, lid 3, punt 3, UWG bevestigd.
- 15 2. Volgens § 5a, lid 1, eerste volzin, UWG (in de versie die sinds 28 mei 2022 van kracht is) handelt eenieder oneerlijk die een consument misleidt door hem in het concrete geval, rekening houdend met alle omstandigheden, essentiële informatie te onthouden (punt 1) die de consument of andere marktdeelnemer al naargelang de context nodig heeft om een geïnformeerd besluit over een transactie te nemen, en (punt 2) het weglaten daarvan de consument of de andere marktdeelnemer ertoe kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. In § 5a, lid 4, UWG is bepaald dat als essentiële informatie in de zin van § 5a, lid 1, UWG ook informatie wordt beschouwd die voor de consument niet mag worden achtergehouden op grond van de regelgeving van de Unie of de wetgeving tot omzetting van de richtlijnen van de Unie met betrekking tot commerciële communicatie, daaronder begrepen reclame en marketing. Bij deze bepalingen is artikel 7, leden 1 en 4, van richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken omgezet [zie beslissing van het BGH van 26 oktober

2023 – I ZR 135/20, GRUR 2023, 1701 (juris, punt 17) = WRP 2024, 61 – Flaschenpfand IV, en aldaar aangehaalde rechtspraak].

- 16 3. § 3, lid 1, PAngV (in de sinds 28 mei 2022 geldende in het hoofdgeding toepasselijke versie) bepaalt dat eenieder die als ondernemer goederen of diensten aanbiedt aan consumenten, of die als aanbieder van goederen of diensten met aanduiding van prijzen adverteert bij consumenten, verplicht is om de totale prijzen te vermelden. Volgens § 2, punt 3, PAngV wordt onder „totale prijs” verstaan de prijs voor een hoeveelheid van een goed met inbegrip van de btw en andere prijsbestanddelen. De verplichting om de totale prijs te vermelden, is een essentiële informatieplicht krachtens artikel 7, lid 5, van richtlijn 2005/29/EG en vindt haar grondslag in artikel 2, onder a), en artikel 3, leden 1 en 4, van die richtlijn. Derhalve moet deze in overeenstemming met de richtlijn worden uitgelegd [zie BGH, GRUR 2023, 1701 (juris, punt 19) – Flaschenpfand IV, en aldaar aangehaalde rechtspraak].
- 17 4. Volgens artikel 3, lid 1, van richtlijn 98/6/EG moet voor alle in artikel 1 bedoelde producten de verkoopprijs en de prijs per meeteenheid worden aangeduid, dus voor door handelaren aan consumenten aangeboden producten de verkoopprijs en de prijs per meeteenheid. Artikel 3, lid 4, van richtlijn 98/6/EG bepaalt dat in reclame waarin de verkoopprijs van de in artikel 1 bedoelde producten wordt vermeld, ook de prijs per meeteenheid wordt aangeduid, behoudens het bepaalde in artikel 5. Producten worden consumenten door verkopers in de zin van artikel 1 van richtlijn 98/6/EG aangeboden, wanneer de reclame, zoals in casu, in de ogen van de gemiddelde consument wordt beschouwd als een aanbod van de verkoper om dat product te verkopen onder de in deze advertentie vermelde voorwaarden (arresten van 7 juli 2016, Citroën Commerce, C-476/14, EU:C:2016:527, punten 28 tot en met 30).
- 18 Volgens artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG wordt onder de „verkoopprijs” verstaan de uiteindelijke prijs voor een eenheid van het product of een gegeven hoeveelheid van het product, met inbegrip van de btw en alle overige belastingen. Het Hof heeft geoordeeld dat de verkoopprijs als uiteindelijke prijs alle onvermijdbare en voorzienbare elementen van de prijs moet bevatten die verplicht ten laste van de consument komen en de tegenprestatie in geld voor de aankoop van het betrokken product vormen (arresten van 7 juli 2016, Citroën Commerce, C-476/14, EU:C:2016:527, punt 37, en 29 juni 2023, Verband Sozialer Wettbewerb, C-543/21, EU:C:2023:527, punt 19). Dit vindt steun in de in de overwegingen 2, 6 en 12 genoemde doelstellingen van richtlijn 98/6/EG, namelijk een hoog beschermingsniveau voor consumenten te garanderen, precieze, doorzichtige en ondubbelzinnige informatie aan de consumenten over de prijs van de aan hen aangeboden producten te steunen, de consumenten op de eenvoudigste wijze optimale mogelijkheden te bieden om de prijs van de producten te beoordelen en te vergelijken, zodat hij op basis van eenvoudige vergelijkingen weloverwogen keuzes kan maken, en een homogene en doorzichtige voorlichting ten behoeve van alle consumenten in het kader van de interne markt te waarborgen (arresten van 7 juli 2016, Citroën Commerce, C-476/14,

EU:C:2016:527, punt 31, en 29 juni 2023, Verband Sozialer Wettbewerb, C-543/21, EU:C:2023:527, punt 25).

- 19 Volgens deze beginselen vormen bijvoorbeeld kosten van het transport van het gekochte personenauto die verplicht ontstaan, een element van de verkoopprijs in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG (zie arrest van 7 juli 2016, Citroën Commerce, C-476/14, EU:C:2016:527, punt 38), maar niet statiegeld dat bij teruggave van de statiegeldverpakking moet worden terugbetaald aan de consument (zie arrest van 29 juni 2023, Verband Sozialer Wettbewerb, C-543/21, EU:C:2023:527, punten 21 en 25).
- 20 5. Het geschil biedt de gelegenheid om te verduidelijken of een vast bedrag voor de verwerkingskosten dat alleen niet verschuldigd is, wanneer de totale waarde van de bestelling een minimumbedrag overschrijdt, in de voor een eenheid van het product te vermelden verkoopprijs in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG moet worden opgenomen.
- 21 a) Aan de hand van de bewoordingen van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG kan deze vraag niet eenduidig worden beantwoord. De bepaling verwijst naar de verkoopprijs als de „uiteindelijke prijs voor een eenheid van het product” en suggereert daarom dat slechts een enkele eenheid van het product in aanmerking moet worden genomen. De bepaling verwijst echter ook naar de verkoopprijs als de „uiteindelijke prijs voor een gegeven hoeveelheid van het product” die ook uit meerdere producteenheden (in casu: meerdere pakken met stofzuigerzakken) kan bestaan. De bewoordingen van de bepaling bieden geen uitsluitel over de vraag of eventueel omstandigheden in verband met de latere totale bestelling, zoals het (al dan niet) bereiken van een minimale bestelwaarde, van invloed kunnen zijn op de berekening van de prijs per eenheid van het product.
- 22 b) De beoordeling in het licht van de door de richtlijn nagestreefde doelstelling van de bescherming van de consument of het bij een dergelijke toeslag om een onvermijdbaar en voorzienbaar element van de prijs gaat die verplicht ten laste van de consument komt en de tegenprestatie in geld voor de aankoop van het betrokken product vormt (zie arresten van 7 juli 2016, Citroën Commerce, C-476/14, EU:C:2016:527, punt 37, en 29 juni 2023, Verband Sozialer Wettbewerb, C-543/21, EU:C:2023:527, punt 19), is problematisch.
- 23 aa) Gezien de omstandigheden van het onderhavige geval gaat het bij het vaste bedrag voor de verwerkingskosten waarschijnlijk om een tegenprestatie in geld voor de aankoop van het betrokken product. Het criterium van de tegenprestatie dient in de eerste plaats om deze te onderscheiden van andere kosten, zoals verzendkosten, die in casu niet aan de orde zijn, omdat verweerder op de website uitdrukkelijk reclame maakt voor de gratis verzending binnen een bepaald gebied.
- 24 bb) Of het vaste bedrag voor de verwerkingskosten een voor de consument onvermijdbaar en voorzienbaar element van de prijs is, kan echter niet eenduidig worden beantwoord, omdat op het moment van de reclame, dat voor de

beoordeling doorslaggevend is, voor de consument onduidelijk is of extra kosten in rekening worden gebracht. Dit hangt ervan af of de consument met zijn bestelling de minimumbestelwaarde overschrijdt en kan met name ook tijdens het bestelproces veranderen wanneer meerdere producten worden besteld.

- 25 cc) De verwijzende rechter neigt ertoe om de gestelde vraag ontkennend te beantwoorden, dat wil zeggen dat het vaste bedrag voor de verwerkingskosten in casu niet in de verkoopprijs in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 98/6/EG dient te worden opgenomen.
- 26 Gelet op de in overweging 6 genoemde doelstelling van richtlijn 98/6/EG, namelijk de consumenten op de eenvoudigste wijze optimale mogelijkheden te bieden om de prijs van de producten te beoordelen en te vergelijken, zodat hij op basis van eenvoudige vergelijkingen weloverwogen keuzes kan maken, moet worden vastgesteld dat het voor de consument niet mogelijk is om de prijs op eenvoudige wijze te vergelijken, wanneer extra kosten die bij het plaatsen van een bestelling onder een minimumbestelwaarde in rekening worden gebracht, niet bij de voor een eenheid van het product vermelde verkoopprijs zijn inbegrepen. De vergelijking van de vermelde prijs met de prijzen van andere leveranciers is enerzijds misleidend, wanneer deze leveranciers geen extra kosten in rekening brengen, maar de interne kosten van de onderneming voor de verwerking van kleinere hoeveelheden van bestelde producten in de verkoopprijs per eenheid van het product meerekenen in plaats van deze – zoals verweerder – als aparte kostenpost te vermelden. Anderzijds kan het meerekenen van de extra kosten eveneens tot tegenstrijdige resultaten leiden wanneer de consument de extra kosten bij de berekening van een uit meerdere eenheden bestaande bestelling op basis van de individuele prijs (waarbij de extra kosten zijn inbegrepen) per vergissing meerdere keren meerekent.
- 27 In die omstandigheden kan misleiding van de consument het best worden voorkomen door de verlangde verkoopprijs (zonder vast bedrag voor de verwerkingskosten) te vermelden en naar de extra kosten die ontstaan, wanneer de bestelwaarde onder het drempelbedrag ligt, en het betreffende bedrag te verwijzen [zie voor aparte vermelding van de extra kosten als kostenpost ook beslissing van het Oberlandesgericht Hamm (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen, Hamm, Duitsland, WRP 2013, 382 [juris, punt 36]; Köhler in Köhler/Bornkamm/Feddersen, UWG, 43e druk, § 1 PAngV, punt 10; Weidert in Harte-Bavendamm/Henning-Bodewig, UWG, 5e druk, § 1 PAngV, punt 41; voor de vermelding van de verkoopprijs waarbij de verschuldigde extra kosten zijn inbegrepen, wanneer de minimumbestelwaarde niet wordt bereikt, en de verkoopprijs bij het bereiken van de minimumbestelwaarde BeckOK.UWG/Barth, 26e editie [datum 1 oktober 2024], § 3 PAngV, punten 29-30a; Föhlisch in Hoeren/Sieber/Holznagel: *Handbuch Multimediarecht*, 62. *Ergänzungslieferung* [datum juni 2024], deel 13.4, *Verbraucherschutz im Internet*, punt 174; Barth/Hoppe, GRUR-Prax 2024, 367, punt 15].

- 28 dd) Deze oplossing vindt ook steun in het feit dat andere Unierechtelijke bepalingen in geval van prijsaanduidingen in de commerciële communicatie vergelijkbare afzonderlijke vermeldingen van prijzen en kosten toestaan, indien de prijzen of kosten redelijkerwijs niet vooraf kunnen worden berekend.
- 29 (1) Volgens artikel 7, lid 4, onder c), van richtlijn 2005/29/EG dient in het geval van een uitnodiging tot aankoop als bedoeld in artikel 2, onder i), van die richtlijn de prijs, inclusief belastingen, te worden vermeld of, als het om een soort product gaat waarvan de prijs redelijkerwijs niet vooraf kan worden berekend, de manier waarop de prijs wordt berekend en, in voorkomend geval, alle extra vracht-, leverings- of portokosten of, indien deze kosten redelijkerwijs niet vooraf kunnen worden berekend, het feit dat er eventueel deze extra kosten moeten worden betaald.
- 30 (2) Artikel 6, lid 1, onder e), eerste volzin, van richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten bevat voor overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten een soortgelijke bepaling voor de vermelding van prijzen en extra kosten als die in artikel 7, lid 4, onder c), van richtlijn 2005/29/EG (tot de aanvullende vermelding van „eventuele andere kosten”). Deze bepaling heeft tot doel dat de handelaar de consument duidelijke en begrijpelijke informatie over de voorzienbare inhoud van de overeenkomst en in het bijzonder over het ontstaan van kosten moet geven vóór de consument wordt gebonden (zie overweging 34 van richtlijn 2011/83/EU).

[OMISSIS]